

ZİHİN ENGELLİ RESSAM MUHAMMET YALÇIN VE ESERLERİNDEKİ SANATSAL TASARIM*

MENTALLY ART MUHAMMET YALCIN AND ARTISTIC DESIGN IN WORKS

Yrd. Doç. Dr. Sibel ADAR CÖMERT

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-İş Öğretmenliği,
Niğde/Türkiye

ÖZ

Bireyin iç dünyasını yansıtan, duyguların, düşüncelerin, hayal dünyasının hayat bulduğu, en yalın, en etkili ve en kolay ifade biçimlerinden biri olan resim, düşüncelerini en kolay şekilde ifade edilebildiği çocukluk döneminde oldukça büyük bir öneme sahiptir. Kişilerin kendilerini daha kolay ifade etmelerine yardımcı sözsüz bir dil olan resim, çocuklarda olduğu kadar, sözlü olarak iletişim kurmakta güçlük çekilen zihin engelli bireyleri tanımada da ayrıca etkin bir öneme sahiptir. Yüzde 70 zihin engelli olan ve konuşamayan Muhammet yalçın, gelişim yaşı olarak 6 yaş seviyesinde olan, 27 yaşında genç bir ressamdır. Ailesi Çağdaş Özel Eğitim Uygulama Merkezinde 1 yıl resim eğitimi almıştır. Zihinsel engelli ressam Muhammed Yalçın'ın resim sevgisine, ailesi maddi yetersizlikler nedeniyle tuval yetiştiremeyince, Yalçın, yaşadıkları evin iç ve dış duvarlarını kendine has tarzı ve figürleriyle boyayarak sanat eserine çevirmiştir. Ressam Harun Antakyalı tarafından keşfedilen Muhammed, Harun beyin teşvikiyle okulun kantin duvarlarına resim yaparak sergi açmış, bu başarıyla yaşından dolayı eğitimi sona erdirilen Muhammet'in okula tekrar davet edilmesini sağlamıştır. Dünyada sayılı zihinsel engelli ressamlar arasındadır. Yaşadığı evin iç duvarlarını boşluk bırakmadan boyayıp evin dış duvarlarına geçen ressamın resimleri önce fotoğrafçılar tarafından keşfedilmiş, daha sonra yaşadığı evin müze olmasına yönelik çalışmalar başlatılarak bu alandaki imza kampanyası ve çeşitli tanıtımlarla Muhammet'in sesi duyurulmaya çalışılmıştır. Eserlerinde rengi canlı ve berrak kullanmasıyla dikkati çekmektedir. Tuvalin her alanını dengeli bir şekilde ve dolu dolu kullanan Muhammet'in resimlerinin genel konusunu insan ve hayvan figürleri ile çiçekler ve değişik geometrik şekillerden oluşan renkli dekoratif kompozisyonlar oluşturmaktadır. Araştırmada bir veya daha fazla vakanın yoğun ve detaylı bir tanımı ve analizi olarak tanımlanan durum/vaka çalışması kullanılmıştır. Nitel araştırma teknikleri içerisinde yer alan betimsel analiz tekniği uygulanmıştır. Ressamın kendi resimlerinden oluşan araştırma verileri, konularına göre figüratif ve dekoratif(süsleme) olarak gruplandırılarak değerlendirilmiştir. Bu gruplanan resimler araştırmacı tarafından oluşturulan sanatsal düzenleme elemanları ve ilkeleri açısından değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Zihin Engelli Ressam, Muhammet Yalçın, Resim Sanatı

ABSTRACT

The picture, which is one of the simplest, most effective and easiest expressions of emotions, thoughts, fantasy worlds, which reflects the inner world of the individual, has a fairly large prescription in childhood when it can be expressed in the easiest way. The picture, which is a non-verbal language that helps people express themselves more easily, has an effective prefix in the definition of people with mental retardation who are difficult to communicate verbally as well as in children. Muhammet Yalçın, 70 percent mentally retarded and unable to speak, is a young painter, aged 27, at the age of 6 as a developmental age. His family has taken one year of art education at the Contemporary Special Education Application Center. Yalçın has transformed the inner and outer walls of his house into paintings of his own style and figures with his own style and figures when he was unable to raise canvas because of the inadequacy of his family due to the love of painting of the mentally handicapped painter Mohammed Yalcin. Muhammad, discovered by the painter Aaron Antakyalı, opened the exhibition by painting on the canteen walls of the school with the encouragement of painter Antakyalı, and thanks to this success, Muhammet, whose education ended due to his age, was invited again to the school. He is one of the few artists with mental disabilities in the world. Painters who painted the inside walls of the house where they lived without leaving a space and went to the exterior walls of the house were first discovered by the photographers and studies were started to make the museum to be the house where they lived then tried to announce the voice of Muhammet with the signature campaign and various introductions. His works attract attention with his vivid and clear use of color. Muhammet's paintings, which use every area of the canvas in a balanced and full way, create colorful decorative compositions composed of human and animal figures, flowers and various geometric shapes. The study used a case / case study that was defined as an intensive and detailed description and analysis of one or more cases. A descriptive analysis technique in qualitative research techniques was applied. The research data consisting of the artist's own paintings are grouped as figurative and decorative according to the subjects. These grouped pictures were evaluated in terms of the artistic arrangement elements and principles created by the researcher.

Key Words: Mentally Handicapped Artist, Muhammet Yalçın, Picture art

* Bu makale 21-23 Eylül 2017 Tarihinde 1.Uluslararası İpekyolu Akademik Çalışmalar Sempozyumu'nda bildiri olarak sunulmuş ve özet metin olarak yayımlanmıştır.

1.GİRİŞ

Sanat kişinin duygularını düşüncelerini hayal dünyasını farklı biçimlerle ifade etmesidir. En yaygın ifade şekillerinden birisi de resim sanatıdır. Resim bireyin iç dünyasını renklerle herhangi bir yüzey üzerine yansıtılmasıdır. Kendini ifade Zihinsel öğrenme yetersizliği olan bireyler için resim çalışmaları duygusal açıdan rahatlatıcı, hoş vakit geçirmelerini sağlayan ve değişik el becerileri kazandıran bir uğraştır. Zihin engeli olan bireyler, duygu ve düşüncelerini ve olaylara karşı tepkilerini resimle ifade etmeyi, konuşarak ifade etmekten daha kolay gerçekleştirebilirler.

2. SANATSAL DÜZENLEME ELEMANLARI VE SANATSAL DÜZENLEME İLKELERİ

Tasarım ilkeleri, bir sanat eserinin sanatsal değerini oluşturan anlatımlardır. Tasarım elemanlarının bir araya gelmesiyle tasarım ilkeleri, tasarım ilkelerinin sanatsal anlatımda kullanımı ile de sanat eseri oluşur (Ayaydın, 2009: 117).

Her biçimsel elemanın sayısız kullanım olasılığı düşünüldüğünde yaratılacak anlatılacak biçimlerin çokluğu plastik dilin varsılığını kanıtlar. Oluşturulan biçimler ve yan yana geliş ilişkileri yaratılan yapıtın sanat yapıtı olmasında belirleyicidir. Biçimsel elemanların bu ilişkilerine artistik veya estetik elemanlar adı verilir (Karayağmurlar, 2002: 7).

"Sanat elemanları her türlü görsel tasarımda ilk başvuru yapı taşlarıdır. Bir sanat eserinin sanatsal değerini o eser oluşturulurken sanat eleman ve tasarım ilkelerinin en ideal biçimde kullanılması belirler. Bu eser oluşturulurken kullanılan tasarım elemanları şu şekilde sıralanabilir" (Ayaydın, 2009: 111).

En iyi anlatım aracı olan eleman renktir, çünkü onun güçlü etkisi duygularımızı direkt olarak ve kısa sürede etkiler (Ocvirk ve Ark.1960 Aktaran Ayaydın, 2009:114). Resim sanatında birçok şeyi renklerle anlatırız. Renklerin o büyümlü ve gizemli dili bizleri çok farklı dünyalara götürür. Rengi hayatımızdan çıkarırsak hayat çok sevimsizleşir ve çekilmez bir hal alır.

Plastik sanatlarda, model olarak kullanılan varlıkların yüzeyini kaplayan örtünün görünüm ve niteliğine doku denir. Doğadaki her maddenin yüzeyi bir doku türü ile kaplıdır. Bu örtünün görünümü o cismi karakterize eder ve tanıtımına yardımcı olur. Örneğin cam mermer türü eşyanın yüzeyi parlak ve kaygan; halı kilim gibi olanlarında pütürlü ve yumuşaktır. Dokunma ve görme duygularımızla algıladığımız bu özellikler plastik sanatlar alanında üreteceğimiz yapıtları önemli ölçüde etkiler. Eşyaların yüzeyindeki dokuyu iyi tanımak, gözlemlerimizi güçlendirir yapacağımız esere ruh ve canlılık katar (Kılıçkan, 1997: 15).

Biçim/form; yüzey üzerinde görülen renk, çizgi ve biçimler ve bunların oluşturduğu düzendir. Dış yapının güzelliği yüzeydeki renk, çizgi ve biçimlerin düzeninde gizlidir (Turan, 1973: 10). Gökaydın'a (1998: 27) göre, düzenin, anlam ve anlatıma önemli etkisi vardır. Biçim iki veya üç boyutlu olabilir. Biçimler, belirli ölçüleri olan geometrik görüntüler veya serbest görüntü veren konular olabilir.

Oran, kitle leke biçimlerin ve renk parçalarının farklı ama dengeli bir anlatım ve ilişki içerisinde yer almasıdır. Aynen tekrarlar, monoton bir anlatım ortaya çıkaracağından farklılıklara başvurmak gerekir(Gökaydın, 1998: 27).

Ritim; resim sanatında nesnelere renklerin, çizgilerin vs. birbiri ile sağladığı uyumlu tekrardır. Ritim insanda heyecan uyandıran bir ilkedir. Resim sanatında ritim, çizgilerin farklılığıyla, renklerin zıtlığıyla sağlanabilir. Hareket/ritim, insanın bir tabloya baktığında görmek istediği ilk ilkelere biridir (Ayaydın, 2009: 117-118).

Denge; bir sanat yapıtını oluşturan öğelerin bütün içinde kompozisyon düzenini bozmayacak şekilde dağılışıdır (Sezen ve Tanyeli 1992, aktaran Artut 2004: 132). *"Resmi oluşturan parçaların arasında renk, yön, biçim, oran, çizgiler arasında bir bütünlük olması gerekir. Denge sadece renklerle değil çizgilerle, biçimle de verilebilir. Denge zıtlıkların olduğu yerde vardır.* Ayaydın, 2009: 118).

İlginçlik sadece çizgi, şekil, alan, değer ve renk çeşitliliği ile değil aynı zamanda bu elemanlar arasındaki farklılıkların kontrastlık farklılıklarının çeşitlerine göre yaratılır. Eşit aralıkların değişiklik yokluğundan monotonluk ve alakasızlıklar yarattığı gibi, çeşitli olmayan aralıklar eşitlik içinde ilginçlik yaratır. Bununla beraber eğer bir maksimum ilginçlik yaratmak isteniyorsa şekiller, ölçüler, değerler ve renkler maksimum çeşitte veya aralıklarda(boşluk) planlanmalıdır (Graves, 1951).

3. ÖZEL EĞİTİM VE ZİHİNSEL ENGEL

Özel eğitim, özel eğitim gerektiren bireylerin, eğitim ve sosyal gereksinimlerini karşılamak için, özel olarak yetiştirilmiş, personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri ile özel eğitim gerektiren bireylerin bireysel yeteneklerine dayalı, gelişim özelliklerine uygun ortamlarda sürdürülen eğitimidir.

"Özel eğitim gerektiren birey, çeşitli nedenlerle bireysel özellikleri ve eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından beklenen düzeyden anlamlı farklılık gösteren bireydir" (Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2001: VI).

Zihin engeli, bir kısmı bilinen ancak çoğu henüz tanımlanmamış birçok nedene dayalı olarak ortaya çıkan, temelde zihinsel fonksiyonların standartların altında çalışması ile karakterize olan bir engel tipidir. Engel başta zihin gelişimi olmak üzere dil gelişimi, sosyal ve duygusal gelişim motor gelişim alanlarında çeşitli düzeylerde gecikmeler, duraklama ve bazen de donmaya neden olarak bireyin tüm gelişim alanlarını etkiler. Bu etkilenme çocuğun gelişim dönemi içinde gerçekleştiği için gecikme, yavaşlık veya donma-duraklamanın yansımaları bireyin yaşamı boyunca devam eder. Ancak özellikle erken çocukluk yıllarından itibaren çocuğun gelişebilme potansiyeline uygun ve gereksinimlerini karşılayacak nitelikte eğitim olanaklarının sunulması, onun engelin olumsuz darbelerinden daha az etkilenmesine yardımcı olabilir. Bu şekilde zihinsel engelli bireylerin de topluma kaynaşmaları ve uyum içinde yaşamaları da bir ölçüde gerçekleşebilir (Metin ve Işıtan, 2011: 135).

MEB(2006)'e göre, 2006 Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde: Zihinsel Yetersizliği olan birey: zihinsel işlevler bakımından ortalamanın iki standart sapma altında farklılık gösteren, buna bağlı olarak kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerinde eksiklikleri ya da sınırlılıkları olan, bu özellikleri 18 yaşından önceki gelişim döneminde ortaya çıkan özel eğitim ile destek hizmetlerine ihtiyaç duyan birey olarak tanımlanmaktadır.

Son yıllarda uzmanlar zihin engelli bireyler için gelişimsel yetersizlik (developmental disability) terimini yaygın olarak kullanmaktadır. Aslında bu terim zihin engelli bireyleri de kapsayan daha geniş kapsamlı bir terim olarak kabul edilmektedir. Gelişimsel yetersizlik 5 yaş ya da daha büyük yaştaki bireylerin kronik yetersizliğidir. Gelişimsel yetersizlik; bireyin zihinsel ya da fiziksel ya da hem fiziksel hem de zihinsel yetersizliklerinin öz bakım, alıcı ve ifade edici dil, öğrenme, hareket, kendini yönlendirme, bağımsız öğrenme kapasitesi ve ekonomik olarak kendine yetebilme alanlarından üç ya da daha fazlasında kalıcı işlevsel sınırlılıkla sonuçlandığı kabul edilmektedir. Var olan yetersizlikler 22 yaştan önce ortaya çıkar ve bireyin disiplinler arası hizmetlere ve desteklere gereksinim vardır. Gelişimsel yetersizlik tanımı ile AAIDD tarafından yapılan zihinsel yetersizlik tanımı arasındaki temel fark yetersizliğin ortaya çıktığı yaş ile gelişimsel yetersizlik tanımında zeka bölümünün ölçüt olarak alınmamasıdır (Sucuoğlu, 2010: 52).

Zihinsel engellilikle ilgili, konuyla pek çok meslek grubunun ilgilenmesi, her meslek grubunun konuya kendi ilgi alanından bakması, bunun yanında zihin engelliliğin son derece karmaşık özelliklere sahip bir durum olması, ortak bir tanım yapılabilmesini güçleştirmektedir (Eripek, 2005: 152). Zihin engelli olmanın iki temel elemanın değişmez olduğu, bu elemanların 1941 de Doll'un tanımından beri her tanımda yer aldığı görülmektedir. Zihinsel işlevlerin belirgin derecede normalin altında olması ve uyumsal davranışlardaki yetersizlik elemanları tüm tanımlarda yer almakta, bunların yanı sıra üçüncü eleman olan engelin ortaya çıktığı yaşın da tanımların çoğunda yer aldığı görülmektedir (Sucuoğlu, 2010: 63).

Zihin engeli olan öğrencilerin normal gelişim gösteren öğrencilerle zihin özellikleri yönünden karşılaştırıldığında ortaya çıkan birçok farklılık bizim zihin engelli bireylerin yeterlilik düzeylerini anlamamıza daha iyi katkı sağlayacaktır. Bu farklılıkları şu şekilde özetleyerek sıralayabiliriz:

- 1) Geç ve güç öğrenirler.
- 2) Dikkat süresi kısa ve dağınıktır.
- 3) İlgisi sık sık değişir.
- 4) Soyut şeyleri güç kavrar.
- 5) Zamanı kavramada güçlükleri fazladır.
- 6) Genelleme yapamaz.
- 7) Kazandığı bilgileri transfer edemez.
- 8) Yeni durumları kavrama ve onlara uymada zorlukları vardır.
- 9) Yeni durumlardan kaçır.
- 10) Kolaylıkla yorulur.
- 11) Derslerde kolayca yılgınlık gösterir.
- 12) Kendisinden küçüklerle oynar.

- 13) Gördüğü duyduğu şeyleri çabucak unuttur.
- 14) Yakın sonuçlara ilgi duyar.
- 15) Tepkileri ve algıları basittir.
- 16) Kendilerini bağımsız olarak ifade etmeden çekinir, zorlukları vardır.

Bu zihinsel gelişim özellikleri dikkate alınarak araştırmada eserleri değerlendirilen Muhammet Yalçın'ın yapmış olduğu çalışmalara daha aydınlatıcı ve anlaşılır bir bakış açısı kazandırılabilir.

4. MUHAMMET YALÇIN HAYATI VE ESERLERİ

Ankara'nın Altındağ İlçesi Anafartalar Mahallesi'nde ailesi ile birlikte 2 katlı gecekonduda yaşam mücadelesi veren zihin engelli ressam Muhammet Yalçın, oturduğu evin iç ve dışını resimlerle donatınca fotoğraf sanatçılarının da ilgi odağı oldu. Zihin engelli, konuşma ve okuma yazma yeteneği bulunmayan Muhammet Yalçın, evinin içini ve dışını tuval olarak kullanarak, kendine özgü bir tarzda yaptığı resimlerle donatıyor. Annesi, babası ve üç kardeşi olan Muhammed Yalçın, Ressam Harun Antakyalı tarafından keşfedilmiştir ve dünyada sayılı zihin engelli ressamlardan birisidir.

Yüzde 70 zihin engelli olan Yalçın, Çağdaş Özel Eğitim Uygulama Merkezinde resim eğitimi aldı. Aldığı eğitimle beraber evin her köşesini yağlı boya resim yaparak süsledi. Dört çocuğunun en küçüğü oğlu Muhammed'in resim yapma sürecini anlatan Hasan Yalçın, "Çağdaş Özel Eğitim Uygulama Merkezine başlattık. Çağdaş Özel Eğitim Uygulama Merkezi yaşından dolayı 1 yıllığına aldılar. Çağdaş Özel Eğitim Uygulama Merkezine ressam Harun Antakyalı ziyaret ediyor. Orada oğlum Muhammed ile tanışıyor ve onda ışık gördüğünü söylüyor. Bunun üzerine okulun kantin duvarlarına resim yaparak sergi açıldı. Bu başarısından dolayı okul tekrar okula davet etti" dedi. Evin bir odasını resim atölyesine çevirdiklerini belirten Yalçın, şunları kaydetti: "Odayı atölyeye çevirdik boyamaya başladı. Diğer odalara geçti. Sonra evin tamamını boyayarak kapattı. Hala da devam ediyor. Evin odalarını tamamını 1 bir yıl içerisinde boyadı. Sadece duvar değil tuval ve kâğıt üzerinde de çalışıyor." Eve gelen ziyaretlerin gördükleri manzara karşısında şaşırdıklarını ve evin müzeye döndürülmesi gerektiğini söyledikleri ifade eden Yalçın, "Eve gelip giden çok oluyor. Her gelen ilerde belediye bu evi yıkmakta zorlanacak diyorlar. Artık bu evi müzeye çevrilmesi lazım diyorlar. "Muhammed'in Müzesi" olması lazım talebinde bulunuyorlar" şeklinde konuştu. Sokakta seyyar tezgahında mısır, kestane satarak evin geçimini sağlamaya çalışan baba Yalçın, şunları söyledi: "Kendi gücümüz yettiği kadarıyla çalıştığımızın yüzde 50'sini Muhammed'e harcıyoruz. Ben seyyar satıcıyım. Mevsimine göre mısır, kışın ise kestane satıyorum. 5 lira kazanırsam 3 lirasını Muhammed'in boyasına, fırçasına harcıyorum" (<https://www.izlesene.com/video/zihin-sel-engelli-muhammed-engeltanimiyor/7226194>).

Ham Sanat akımının önemli temsilcilerinden Ressam Muhammed Yalçın, Evin duvarlarını resimleriyle doldurduğunda ailesi yeniden boyatıyor ve Muhammed yenilenen duvarlara yeniden çizimler yapıyor. Hayali, herkesin bir gün resimleri ile tanışması.

5. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (THE IMPORTANCE OF RESEARCH)

Bu araştırma görsel ve duyuşal organların bileşiminin etkin bir kullanımıyla meydana gelen resim sanatının, %70 zihin engelli bir ressam tarafından nasıl algılandığını ve nasıl yansıtıldığını ortaya koyması açısından önem taşımaktadır. Konuşamayan ve yazamayan zihin engelli bir ressamın tüm dünyasını yansıtılabildiği tek araç olan resmin hayatındaki yeri ve sanatsal tasarım ilkelerini çalışmalarında nasıl uyguladığını sunması açısından da oldukça büyük bir öneme sahiptir.

6. YÖNTEM (METHOD)

6.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum/vaka çalışması kullanılmıştır. Durum çalışması, (1) güncel bir olguyu kendi gerçek çerçevesi (içeriği) içinde çalışan, (2) olgu ve içinde bulunduğu içerik arasındaki sınırların kesin hatlarıyla belirgin olmadığı ve (3) birden fazla kanıt veya veri kaynağının mevcut olduğu durumlarda kullanılan görgül bir araştırma yöntemidir(Yin, 1984, s.23)

Vaka çalışması bir veya daha fazla vakanın yoğun ve detaylı bir tanımı ve analizi olarak da tanımlanır. Vaka kişi, grup, organizasyon, aktivite, süreç veya bir olaydan oluşan sınırları tanımlanabilen sistemdir (Christensen, 2015:416)

Veri toplama yöntemi olarak doküman analizi kullanılmıştır. Nitel araştırmada doğrudan gözlem ve görüşmenin olanaklı olmadığı durumlarda veya araştırmanın geçerliğini arttırmak amacıyla, görüşme ve gözlem yöntemlerinin yanı sıra, çalışılan araştırma problemiyle ilişkili yazılı ve görsel materyal ve malzemeler de araştırmaya dahil edilebilir. Bu demektir ki, doküman incelemesi veya analizi tek başına bir araştırma yöntemi olabildiği gibi, diğer nitel yöntemlerin kullanıldığı durumlarda ek bilgi kaynağı olarak da işe yarabilir. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Geleneksel olarak doküman incelemesi, tarihçilerin, antropologların ve dil bilimcilerin kullandığı bir yöntem olarak bilinir(Yıldırım ve Şimşek,2003: 140)

Doküman incelemesinin aşamaları; dökümanlara ulaşma, orjinalliğinin kontrol edilmesi, dökümanların anlaşılması,Verilerin Analiz edilmesi (örneklem seçme, kategorilerin geliştirilmesi, analiz biriminin saptanması, sayısallaştırma), verinin kullanılması şeklindedir(Yıldırım Şimşek, 2003: 146-150).

Muhammet Yalçın'ın resim çizme becerisini araştırmaya ve değerlendirmeye yönelik olan araştırma, nitel araştırma teknikleri içerisinde yer alan elde edilen verilerin daha önceden belirlenen temalara göre özetlenip yorumlanmasından oluşan (Yıldırım, Şimşek, 2003:158) betimsel analiz yöntemini de içermektedir.

6.2.Araştırma Dökümanları

Araştırmada dökümanlar, Muhammet Yalçın'ın kendi eserlerinden oluşan bazı derlemelerden oluşmaktadır.

6.3.Veritoplama Araçları

Ressama ait eserler, figüratif ve dekoratif olarak iki grupta toplanmış ve bu çalışmalar, araştırmacı tarafından renk, doku, biçim/form, mekandan oluşan sanatsal düzenleme elemanları açısından ve denge, vurgu, ahenk, hareket/ritim, oran-orantı olarak gruplanan sanatsal düzenleme ilkeleri açısından değerlendirilmiştir.

7. BULGULAR VE YORUM

Figüratif resimler ve dekoratif resimler birlikte sanatsal düzenleme elemanları (renk, doku, biçim/form, mekan) ve sanatsal düzenleme ilkeleri (denge, vurgu, ahenk,hareket/ritim, oran-orantı) olarak gruplandırılarak değerlendirilmiştir. Çalışmalarda insan figürlerinin sıkça kullanıldığı, özellikle de figürlerin resmin ön planında ve belirgin bir şekilde yer aldığı dikkati çekmektedir. Hiç boşluk bırakmadan bütün alanı kaplayan dekoratif bir fon oluşturmuş, dekoratif resimlerin içerisine figürleri eşit ve düzenli bir şekilde yerleştirmiştir. İnsan ve hayvan figürlerindeki suratların genel olarak birbirine benzediği gözlenmiştir. Bilincinde olmadan stilize ettiği imgelerini estetik bir düzen içerisinde başarılı bir şekilde yansıtmayı başarabilmiştir. Ayrıca bütün figürlerdeki gülen yüzler mutlu ifadeler de dikkati çeken başka bir ayrıntıdır.

7.1. Sanatsal Düzenleme Elemanları Açısından Figüratif ve Dekoratif Çalışmalar

Renk; Çalışmalarında canlı ve parlak renkleri tüm göz alıcılığıyla kullanarak oldukça renkli çalışmalar ortaya çıkarmıştır. Rengi kirletmeden tüm doğallığıyla yansıtmayı başarmıştır. Kendisi en sevdiği renklerin mavi siyah ve sarı olduğunu söylese de özellikle mavi, yeşil ve kırmızı renkleri çalışmalarında yoğun olarak kullanmıştır.

Boşluk-Mekan: Kompozisyonlarda oldukça sabır gerektiren, en ince ayrıntılara kadar resmedilmiş ve renklendirilmiş bir doluluk esastır. Yüzeyin tamamının küçük parçalara ayrılarak her alanın farklı bir şekilde renklendirildiği görülmektedir. Fonda çiçek resimlemelerine sıkça yer verildiği, küçük hayvan figürlerinin yüzeye serpiştirildiği ve her bir parçanın farklı renklere boyandığı ve bu renklendirmenin içerisine figürlerin ön plana yerleştirildiği görülmektedir. Yaşadığı alanda en yakınında yer alan ve en iyi gözlemleyebildiği hayvan olmasından kaynaklı kedinin ve ona benzer hayvan figürlerinin resimlerinde sıkça yer aldığı fonda da tekrarlandığı görülmektedir.

Biçim/Form: Resimlerde figürler ve her türlü imgeler kendi gerçek formları dışında kullanılmıştır. Figürlerde bilincinde olmadan yapılmış bir stilize söz konusudur. Figürlerde gövde ve gövdeye yapışık yuvarlak kafalar, ve gövdeden uzanan ince ve uzun kol ve bacaklar şeklinde oluşturulmuştur. İnsan ve hayvan yüzlerinde genelleme esastır. Bütün yüzler ve yüz ifadeleri birbirine benzer şekilde resmedilmiştir. Geometrik şekillerden oluşan renkli formlarda çalışmalarda birçok alanda sıkça kullanılmıştır.

7.2. Sanatsal Düzenleme İlkeleri Açısından Figüratif ve Dekoratif Çalışmalar

Denge; Figür ve dekoratif resimlerde dengeli ve uyumlu bir bütünlük yeralmaktadır.

Vurgu; Vurgulanmak istenen öğeler ki bunlar genelde insan ve hayvan figürleridir, resmin merkezinde diğerlerinden daha büyük şekilde resmedilerek sağlanmıştır. İnsan figürü tüm resimlerde en çok vurgulanan öğedir.

Ahenk; Çalışmalarda özellikle renklerin birbiriyle uyumundan kaynaklanan bir bütünlük esastır. Farklı renklerin bir arada kullanılması yüzeyin küçük parçalara ayrılarak renklendirilmesi, her yüzeyin ince ince işlenmesi resimde uyumlu bir bütünlük sağlamaktadır.

Hareket/Ritm: Özellikle fonda görülen ve bilincinde olmadan aynı imgelerin tekrarları ile oluşturulmuş örüntüler resme hareket kazandırarak oldukça etkili bir izlenim bırakmaktadır. Çalışmalarda özellikle insan figürleri hareketli şekilde resmedilmesi ile ritm yakalanmıştır. Renklerin ve şekillerin birbiriyle uyumlu bir birlikteliği vardır.

Oran-Orantı; Gövdeye yapıştırılmış büyük kafalar gövdeden uzanan ince ve uzun kol ve bacaklar şeklinde resmedilen figürlerde herhangi bir ölçü yada oran kullanılmamıştır. Bütün figürler birbirine benzer şekilde resmedilmiştir. Resimlerde en gerçekçi ifadelerle dekoratif olarak kullanılan çiçek imgelerinde rastlanmaktadır.

8. SONUÇ VE ÖNERİLER

%70 Zihin engelli olan, konuşamayan, 6 yaş seviyesi ve sadece bir yıllık bir resim eğitimi göz önüne alınarak elde edilen sonuçları şu şekilde sıralayabiliriz.

- ✓ Resimlerinde Renklerin oldukça canlı ve parlak kullanımı,
- ✓ Özellikle çok geniş alanlarda çalışmasına rağmen oldukça sabır gerektiren ayrıntılı resimleme ve renklendirmeler,
- ✓ Resimde küçük parçalara ayırdığı yüzeyin her bir alanında farklı renkler kullanmasıyla ortaya çıkardığı etkili görüntü,
- ✓ Özellikle fondaki dekoratif imgelerin kullanışı,
- ✓ Geometrik şekiller, renkler ve figürlerin birbiriyle uyumlu bütünlüğü,
- ✓ Dengeli ve düzenli bir kompozisyon kullanımı,
- ✓ Resimlerinde çok büyük alanlar kullanmasına rağmen kurguladığı kompozisyonlar ile, oldukça etkileyici ve başarılı çalışmalar ortaya çıkarmıştır.
- ✓ Farkında olmasa da figürlerini düzenli bir şekilde stilize etmeyi başarmış resimlerine farklı bir tarz getirmiştir.
- ✓ Maddi yetersizlikler sebebiyle başladığı duvar resimlemeleriyle dikkati çeken Muhammet Yalçın; kendisine verilecek maddi ve manevi desteğin artırılmasıyla çok daha başarılı çalışmalarla resim sanatında layık olduğu seviyeye ulaşacaktır.
- ✓ Kendisi gibi engelli bireylere önderlik edebilecek eğitimsel faaliyetler sağlanabilir.
- ✓ Oturduğu evin müze olmasına yönelik kültür bakanlığının başlatmış olduğu bir imza kampanyası vardır.

KAYNAKLAR (REFERANCES)

- Adar, S. (2015). Ortaokul ve Özel Eğitim Uygulama Merkezi (Okulu) Kademe II'de Öğrenim Gören 8. Sınıf Öğrencilerinin Resim Çizme Becerilerinin Bazı Değişkenler Açısından Karşılaştırmalı Olarak Analizi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi
- Adar, S.(2006). Söbütay Özer ve Eserlerinin Üslup Açısından Değerlendirilmesi Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi
- Ayaydın, A. (2009). Çoklu Zeka Tabanlı Görsel Sanatlar Eğitimi (1. Baskı). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Ayaydın, A. (2009). Sanat Eğitimi ve Görsel Sanatlar Öğretimi (1. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Christensen, L. B., Johnson, B., & Turner, L. A. (2015). Araştırma Yöntemleri: Desen ve Analiz. Anı.
- Boydaş, N. (2004). Sanat Eleştirisine Giriş. Ankara: Gündüz Yayıncılık, 9-14.
- Dybdahl, J. (2009). More Than Vision: The Works of Three Blind Artists(Doctoral dissertation).
- Eripek, S. (2011). Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar.(Editör: Ataman, A.).Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Gökaydın, N.(2002). Temel Sanat Eğitimi(1. Baskı). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları
- Karasar, N. (2014). Bilimsel Araştırma Teknikleri(26. Baskı) Ankara:Nobel Akademik Yayıncılık
- Kennedy, J. M., & Juricevic, I. (2006). Foreshortening, Convergence and Drawings From A Blind Adult. Perception, 35(6), 847-851.
- MEGEP (Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi)(2007).Çocuk Gelişimi ve Eğitimi:Zihinsel Engelliler Ankara: MEB.
- Sucuoğlu, B. (2010). Zihin Engelliler ve Eğitimleri (3. Baskı).Ankara: Kök Yayıncılık.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2003). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (3.Baskı). Ankara:Seçkin Yayıncılık.
- Yin, R.K. (1984).Case study research: Design and Methods. Beverly Hills, CA:Sage.
- <https://www.izlesene.com/video/zihinsel-engelli-muhammed-engel-tanimiyor/7226194>

EKLER - MUHAMMET YALÇIN'IN ESERLERİNDEN ÖRNEKLER**EK 1. GENEL RESİM ÖRNEKLERİ**

EK 2. FİGÜRATİF RESİMLERDEN ÖRNEKLER

EK 3. DEKORATİF RESİMLERDEN ÖRNEKLER

